

ФАХОВИЙ КОЛЕДЖ
ЗВО «УНІВЕРСИТЕТ КОРОЛЯ ДАНИЛА»

Циклова комісія з юридичних дисциплін

ЗАТВЕРДЖУЮ

Директор Фахового коледжу
ЗВО «Університет Короля Данила»
Володимир ЯСЛИК

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
«КОНСТИТУЦІЙНЕ ПРАВО УКРАЇНИ»

Галузь знань : **26 Цивільна безпека**
Спеціальність: **262 Правоохоронна діяльність**
Освітньо-професійна програма **«Правоохоронна діяльність»**

Освітньо-професійний ступінь — **фаховий молодший бакалавр**
Статус дисципліни — **обов'язкова**
Мова викладання, навчання та оцінювання — **українська**

Розробник:

Книгницький Микола Миколайович – викладач циклової комісії з юридичних дисциплін Фахового коледжу ЗВО «Університет Короля Данила», спеціаліст.

Розглянуто та схвалено на засіданні циклової комісії

з юридичних дисциплін

Протокол № 1 від «28» серпня 2025 р.

Голова циклової комісії

Світлана ХОДАК

Схвалено методичною радою

Фахового коледжу

ЗВО «Університет Короля Данила»

Протокол № 1 від «28» серпня 2025 р.

Голова методичної ради

Олег КЛИЩ

ВСТУП

Навчальна дисципліна «Конституційне право України» дає можливість отримати фундаментальні теоретичні знання із загальних компетентностей в сфері знання і розуміння Основного Закону. Оскільки, сучасне конституційне право – це галузь права, яка закріплює основні засади демократії, правовий статус особи та організацію державної влади і місцевого самоврядування. В умовах становлення України як демократичної, правової, соціальної держави вивчення цієї дисципліни має особливе значення та дає студентам широкий діапазон світоглядних уявлень із найбільш важливих політико-правових проблем розвитку нашої держави:

- 1) становлення конституціоналізму в Україні на демократичних засадах;
- 2) забезпечення прав людини та громадянина;
- 3) реалізація народовладдя;
- 4) формування дієздатних структур громадянського суспільства.

Метою викладання навчальної дисципліни є формування у студентів компетентностей, які сприяють абстрактному і логічному мисленню, здатності формулювати власні думки, самокритичності, вмінні працювати з джерелами і фактичним матеріалом, грамотно і точно формулювати та висловлювати свої позиції, належним чином їх обґрунтовувати, брати участь в аргументованій дискусії. Слухачі дисципліни повинні навчитися висловлювати в усній і письмовій формах власні думки щодо надання майбутнім спеціалістам права ґрунтовних теоретичних та практичних знань в сфері конституційної юриспруденції.

Згідно з вимогами освітньо-професійних та освітньо-кваліфікаційних програм студент повинні **знати**:

- 1) *на термінологічному рівні* – основні категорії, поняття та їх визначення з курсу «Конституційне право України», зміст предмету «Конституційного права України» як галузі права та його структуру, особливості його норм та інститутів;
- 2) *на фундаментальному рівні* – основи теорії конституції та конституціоналізму, зміст та систему правового положення людини і громадянина в Україні, основи парламентаризму, зміст конституційно-правової системи організації та функціонування в Україні органів державної влади та місцевого самоврядування, основи територіальної організації України;
- 3) *на практично-творчому* – вимоги, які ставляться до юриста, який працює в органах державної виконавчої влади, органах місцевого самоврядування, юриста, який здійснює правове забезпечення діяльності політичних партій та громадських організацій, проведення виборів до органів державної влади та органів місцевого самоврядування на рівні дільничних та окружних виборчих комісій, правове забезпечення діяльності народних депутатів України та депутатів місцевих рад тощо.

Студенти повинні вміти використовувати положення науки конституційного права та правильно оцінювати сутність та зміст конкретних конституційно-правових явищ (ситуацій) при вирішенні професійних завдань; орієнтуватися в системі конституційного законодавства та правової практики; інтерпретувати чинне конституційне законодавство; правильно застосовувати норми конституційного права та інших правових актів; на творчому рівні використовувати свої внутрішні якості в підвищенні ефективності професійної діяльності, досліджувати конституційно-правові явища, формувати наукові пошуки.

ОПИС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

		Денна форма	Заочна форма
Курс		2	
Семестр		4	
Кількість кредитів ECTS (год.)		3 (90 год.)	
Аудиторні навчальні заняття, год.	лекції	18(год.)	4 (год.)
	семінарські	16 (год.)	4 (год.)
Самостійна робота, год		56 (год.)	82 (год.)
Форма підсумкового контролю	залік	4 семестр	

Структурно-логічна схема вивчення навчальної дисципліни:

Пререквізити	Постреквізити
Організація діяльності судових та правоохоронних органів	Кримінальне процесуальне право України

ЗАГАЛЬНІ ТА СПЕЦІАЛЬНІ КОМПЕТЕНТНОСТІ

яких набувають студенти внаслідок вивчення навчальної дисципліни
Конституційне право України згідно з освітньо-професійною програмою
«Правоохоронна діяльність»

Результати навчання	Код та назва компетентності
РН 1. Усвідомлювати функції держави, форми реалізації цих функцій, правові основи правоохоронної діяльності. РН 2. Знати свої права і обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності вільного демократичного суспільства, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні. РН 11. Знати основи галузей права у сфері професійної діяльності	ЗК 1. Здатність реалізувати свої права і обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності Загальні громадянського (вільного демократичного) суспільства та необхідність його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні. ЗК 2. Здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній системі знань про природу і суспільство та у розвитку суспільства, техніки і технологій, використовувати різні види та форми рухової активності для активного

	відпочинку та ведення здорового способу життя. ЗК 3. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях. ЗК 4. Знання і розуміння предметної області та професійної діяльності. СК 1. Усвідомлення функцій держави, форм реалізації цих функцій, правових основ правоохоронної діяльності, дотримання основних принципів реалізації правоохоронної функції держави. СК 5. Здатність до застосування нормативно-правових актів щодо охорони прав і свобод людини, а також інтересів суспільства і держави.
--	---

ПОЛІТИКА КУРСУ

ЗАГАЛЬНІ ПОЛОЖЕННЯ

Відповідно до Положення про організацію освітнього процесу у Фаховому коледжі ЗВО «Університету Короля Данила», студенти зобов'язані виконувати вимоги освітньої програми, графік освітнього процесу та вимоги навчального плану.

ПОВЕДІНКА В АУДИТОРІЇ

Всі учасники освітнього процесу повинні дотримуватися норм і правил внутрішнього розпорядку відповідно до Статуту Університету, Положення про Фаховий коледж та Положення про систему внутрішнього розпорядку. Кожен студент має виявляти наполегливість, старанність, зацікавлення, дискутувати, ставити запитання викладачеві і під час лекцій, і під час семінарських занять. Усі учасники освітнього процесу повинні дотримуватися навчальної етики, поважно ставитися одне до одного, бути зваженими, уважними та дотримуватися дисципліни й часових (строкових) параметрів навчального процесу.

ДОТРИМАННЯ АКАДЕМІЧНОЇ ДОБРОЧЕСНОСТІ

На початку вивчення курсу викладач знайомить студентів з основними пунктами Положення про академічну доброчесність, відповідно до якого й здійснюється навчальний процес.

ВІДПРАЦЮВАННЯ ПРОПУЩЕНИХ ЗАНЯТЬ

Усі пропущені заняття, а також негативні оцінки студенти зобов'язані відпрацювати впродовж трьох наступних тижнів. У випадку недотримання цієї норми, замість «н» в журналі буде виставлено 1 (один бал) без права перездачі.

ОСКАРЖЕННЯ ПРОЦЕДУРИ ПРОВЕДЕННЯ ТА РЕЗУЛЬТАТІВ КОНТРОЛЬНИХ ЗАХОДІВ (ПІДСУМКОВОГО КОНТРОЛЮ)

Оскарження процедури проведення та результатів контрольних заходів відповідно до Положення про систему контролю та оцінювання знань здобувачів освіти Фахового коледжу ЗВО «Університет Короля Данила» розглядає та вирішує проректор з навчальної роботи на підставі заяви студента або подання директора Фахового коледжу.

МЕТОДИ НАВЧАННЯ ТА ДІАГНОСТИКА РЕЗУЛЬТАТІВ НАВЧАННЯ

Результати навчання	Методи навчання	Форми та методи оцінювання
Освітній компонент «Правоохоронна діяльність»		
РН 1. Усвідомлювати функції держави, форми реалізації цих функцій, правові основи правоохоронної діяльності.	пояснювально-ілюстративний метод; інтерактивні методи навчання, бесіда, бесіда-діалог, мозковий штурм, рольові і ділові ігри	Поточний контроль. Підсумковий контроль Залік
РН 2. Знати свої права і обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності вільного демократичного суспільства, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні.	пояснювально-ілюстративний метод; інтерактивні методи навчання, бесіда, бесіда-діалог, мозковий штурм, рольові і ділові ігри	
РН 11. Знати основи галузей права у сфері професійної діяльності.	пояснювально-ілюстративний метод; інтерактивні методи навчання бесіда, бесіда-діалог, мозковий штурм, рольові і ділові ігри	

ДІАГНОСТИКА РЕЗУЛЬТАТІВ НАВЧАННЯ, КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ

Система оцінювання результатів навчання студентів за освітньо-професійною програмою «Правоохоронна діяльність» здійснюється відповідно до Положення про систему контролю та оцінювання знань здобувачів освіти Фахового Коледжу ЗВО «Університету Короля Данила». Кожен вид контролю передбачений з урахуванням результатів навчання.

Поточний контроль – усне опитування та виконання письмових завдань (тестів), виступи, презентації на семінарських заняттях. Оцінювання здійснюється за національною 12-бальною шкалою. Фіксація поточного контролю здійснюється в

Електронному журналі обліку успішності академічної групи на підставі 12-бальної шкали. У разі відсутності студента на занятті виставляється н. За результатами поточного контролю у Журналі автоматично обчислюється підсумкова оцінка та здійснюється підрахунок пропущених занять. Усереднена оцінка переводиться в 100-бальну шкалу згідно нижченаведеної таблиці. Усі пропущені заняття, а також негативні оцінки студенти зобов'язані відпрацювати впродовж трьох наступних тижнів. У випадку недотримання цієї норми, замість н в журналі буде виставлено 1 (один бал) без права перездачі.

Студенти повинні мати оцінки з не менше 60% аудиторних занять. До підсумкового контролю допускаються студенти, які за результатами поточного контролю отримали 35 балів і більше. Усі студенти, що отримали 34 бали і менше, не допускаються до складання підсумкового контролю і на підставі укладання додаткового договору, здійснюють повторне вивчення дисципліни впродовж наступного навчального семестру.

Підсумковий контроль проводиться для встановлення рівня досягнення здобувачами освіти програмних результатів навчання з навчальної дисципліни (освітнього компонента), після завершення вивчення дисципліни. Підсумковий контроль знань проводиться у формі заліку у вигляді комп'ютерного тестування. Тестування відбувається в комп'ютерних лабораторіях навчального закладу (або в особливих випадках – дистанційно) з використанням програми Moodle і передбачає проходження тесту з 30 різного рівня складності впродовж 20 хвилин. За результатами підсумкового контролю студент може отримати 40 балів. Студенти, які під час підсумкового контролю отримали 19 балів і менше, вважаються такими, що не склали екзамен/диференційований залік і повинні йти на перездачу. Загальна семестрова оцінка з дисципліни, яка виставляється в екзаменаційних відомостях, оцінюється в балах (національної шкали, 100-бальної шкали й шкали ЄКТС) і є сумою балів, отриманих під час поточного та підсумкового контролю

Студенти можуть підвищувати свій рейтинг під час екзаменаційної сесії через одноразову повторну перездачу, попередньо подавши заяву адміністрації коледжу не пізніше одного робочого дня після сесії. Одержаний при підвищенні рейтингу результат буде остаточним при виставленні підсумкового контролю.

Студенти, які не з'явилися на залік без поважних причин, вважаються такими, що отримали незадовільну оцінку. Самоконтроль проводиться як під час поточного, так і під час підсумкового контролю знань. Поточний контроль самостійної роботи передбачає усну відповідь, 7 написання доповіді та виступ, есе, вирішення тестових завдань, ситуаційних задач, виконання індивідуальних завдань, відпрацювання практичних навичок тощо.

Самоконтроль проводиться як під час поточного, так і під час підсумкового контролю знань. Поточний контроль самостійної роботи передбачає усну відповідь, написання доповіді та виступ, есе, вирішення тестових завдань, ситуаційних задач, виконання індивідуальних завдань, відпрацювання практичних навичок тощо.

Шкала в балах	Оцінка шкали ECTS	Національна шкала
90-100 балів	A	10-12 («відмінно»)
83-89 балів	B	9 («дуже добре»)
75-82 бали	C	7-8 («добре»)

67-74 бали	D	6 («задовільно»)
60-66 балів	E	4-5 («достатньо»)
35-59 балів	FX	3 («незадовільно»)
0-34 бали	F	1-2 («неприйнятно»)

При цьому, оцінки повинні відповідати таким критеріям:

«неприйнятно»:

1 бал – здобувач освіти на рівні «так-ні» усно відтворює кілька термінів, вибирає правильний варіант відповіді із двох запропонованих.

2 бали – розпізнає окремі об'єкти, явища і факти предметної галузі та може фрагментарно відтворити знання про них;

«незадовільно»:

3 бали – здобувач освіти володіє матеріалом на рівні окремих фрагментів, що становлять незначну частину навчального матеріалу;

«достатньо»:

4 бали - здобувач освіти володіє матеріалом на початковому рівні, значну частину матеріалу відтворює на репродуктивному рівні; формулює визначення соціального (економічного, політичного) поняття;

5 балів – здобувач освіти володіє матеріалом на рівні, вищому за початковий, здатний за допомогою викладача логічно відтворити значну його частину;

«задовільно»:

6 балів - здобувач освіти може відтворити значну частину теоретичного матеріалу, виявляє знання і розуміння основних положень, за допомогою викладача може аналізувати навчальний матеріал, порівнювати та робити висновки, виправляти допущені помилки; сформулювати суть соціального (економічного, політичного) поняття.

«добре»:

7 балів – здобувач освіти виявляє знання й розуміння основних положень навчального матеріалу, розуміє сутність і роль конституції в правовій системі. Відповідь правильна, але недостатньо осмислена. Вміє застосовувати знання при виконанні завдань за зразком. Здобувач освіти у цілому відтворює частину навчального матеріалу теми, правильно використовує окремі терміни, аналізує прості життєві ситуації, розв'язує тестові завдання першого рівня; може користуватися за допомогою викладача (зразок, пам'ятка) окремими положеннями нормативних актів.

8 балів – здобувач освіти намагається аналізувати, встановлювати найсуттєвіші зв'язки і залежність між соціальними (політичними, економічними) явищами, фактами, робити висновки, загалом контролює власну діяльність. Вміє правильно визначати ключові терміни: конституція, конституційне право, правовий статус особи, державний суверенітет, поділ влади тощо.

«дуже добре»:

9 балів – здобувач освіти володіє вивченим матеріалом, застосовує знання у ході дискусії (діалогу), уміє аналізувати й систематизувати інформацію, використовує загальновідомі докази із самостійною і правильною аргументацією; вміє правильно визначати ключові терміни: конституція, конституційне право, правовий статус особи, державний суверенітет, поділ влади тощо.

«відмінно»:

10 балів – здобувач освіти має повні, глибокі знання за вивченою темою, здатний(а) використовувати їх у практичній діяльності, робити висновки, узагальнення. Вміти розрізняти імперативні та диспозитивні норми, розуміти пріоритетність конституційних норм.

11 балів - здобувач освіти має гнучкі знання в межах вимог навчальних програм, аргументовано використовує їх у різних ситуаціях, уміє аналізувати конституційні норми і застосовувати їх до конкретних ситуацій;

12 балів – здобувач освіти уміє самостійно аналізувати, оцінювати, узагальнювати опанований матеріал, самостійно користуватися джерелами інформації, приймати рішення. Аргументує свої відповіді посиланнями на конкретні статті Конституції чи наукові джерела. Виявляє ґрунтовні знання, висловлює власну позицію й переконливо її аргументує; самостійно знаходить, оцінює та використовує джерела інформації, зокрема наочні, уміє узагальнити вивчений матеріал, використовує набуті знання й уміння у практичній діяльності (участь у дискусіях, засіданнях «круглих столів» тощо).

ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

«КОНСТИТУЦІЙНЕ ПРАВО УКРАЇНИ»

Тема 1. Конституційне право України як основа національного права. Юридична сила конституції.

Поняття і предмет конституційного права. Принципи конституційного права. Людська гідність. Свобода. Рівність і заборона дискримінації. Народний суверенітет. Республіканізм. Поняття і система джерел конституційного права. Поняття конституції. Функції та юридичні властивості конституції. Загальна характеристика Конституції України. Порядок ухвалення і внесення змін до Конституції України. Конституційні засади співвідношення національного та міжнародного права. Вплив міжнародного права на систему джерел українського конституційного права. Доктрина дружнього ставлення до міжнародного права та принцип верховенства Конституції України.

Тема 2. Конституціоналізм та конституційний лад України. Україна як демократична республіка: конституційні засади.

Поняття та система конституціоналізму. Поняття конституційного ладу України. Порядок змін конституційного ладу України. Конституційні засади державного суверенітету України. Обмеження влади правом як засада конституційного ладу України. Конституційний принцип поділу державної влади. Принцип верховенства права в системі засад конституційного ладу України. Основні елементи верховенства права. Поняття й сутність народовладдя. Пряма (безпосередня) та представницька демократія. Поняття, конституційна регламентація та види референдумів в Україні. Поняття, конституційно-правова регламентація та види референдуму в Україні. Всеукраїнський референдум за народною ініціативою. Виборче право. Пасивне і активне виборче право, виборчі цензи. Принципи виборчого права. Принцип республіканізму у структурі конституційного ладу України. Демократична підзвітність та підконтрольність публічної влади. Форми участі народу в управлінні державними справами. Основні виборчі системи. Особливості виборів

Президента України. Особливливості виборів народних депутатів України. Поняття та конституційні гарантії місцевого самоврядування в Україні. Особливості місцевих виборів. Система місцевого самоврядування в Україні. Загальна характеристика конституційного статусу органів та посадових осіб місцевого самоврядування в Україні. Територіальна, організаційна та фінансово-економічна основа місцевого самоврядування. Повноваження органів місцевого самоврядування.

Тема 3. Унітарність української держави в системі засад конституційного ладу

Принцип унітаризму та його закріплення в системі засад конституційного ладу України. Поняття, система принципів адміністративно-територіального устрою України. Конституційний статус Автономної Республіки Крим у складі України як унітарної держави. Порядок ухвалення та внесення змін до Конституції Автономної Республіки Крим. Конституційний статус органів влади Автономної Республіки Крим. Предмет відання та повноваження органів влади Автономної Республіки Крим. Особливості правового статусу тимчасово окупованих територій України.

Тема 4. Конституційні засади функціонування національно-культурної сфери в Україні. Конституція України та громадянське суспільство.

Конституційний статус української мови як державної. Правовий статус мов національних меншин та корінних народів. Поняття та характеристика конституційного статусу національних меншин в Україні. Поняття національно-культурної автономії. Принцип багатоманітності в системі конституційних засад формування та функціонування громадянського суспільства. Засудження комуністичного та націонал-соціалістичного (нацистського) тоталітарних режимів в Україні: юридичні механізми. Поняття та основні види громадських об'єднань. Принципи організації та діяльності громадських об'єднань. Конституційний статус політичних партій. Порядок створення політичних партій. Принципи діяльності політичних партій. Заборона політичних партій в Україні. Держава і церква в Україні. Відділення церкви від держави. Принцип світської держави.

Тема 5. Конституційний статус особи в Україні.

Принципи конституційного статусу особи. Природа прав і свобод людини. Сучасний зміст прав і свобод людини. Позитивні зобов'язання держави у сфері гарантування прав людини згідно з Конституцією України. Зміст та обсяг захисту особистих свобод: право на свободу думки й слова, право на доступ до публічної інформації захист персональних даних, свобода совісті, свобода пересування. Критерії обмеження прав. Політичні права та участь громадян у вирішенні питань суспільного значення. Свобода мирних зібрань, свобода об'єднань: обсяг захисту та критерії обмеження. Рівність доступу громадян до публічної служби. Економічні права: обсяг захисту та критерії обмеження. Право власності: обсяг захисту та заборона свавільного вилучення власності. Право на свободу підприємницької діяльності: обсяг захисту, обмеження монополізму і захист конкуренції. Право на працю та на гідну оплату праці. Соціальні права: зміст та гарантії. Право на соціальне забезпечення, право на охорону здоров'я, право на освіту. Структура конституційних гарантій прав і свобод людини: нормативні інституційні та процесуальні гарантії. Зміст конституційних гарантій прав і свобод людини. Конституційні обмеження у здійсненні конституційних прав та свобод людини в Україні. Допустимі критерії обмеження прав

людини: значення принципу пропорційності. Особливі юридичні стани згідно з Конституцією України, умови та порядок введення та припинення дії. Особливості юридичного захисту прав внутрішньо переміщених осіб. Загальна характеристика конституційних обов'язків людини та громадянина в Україні. Поняття та принципи громадянства України. Набуття громадянства України. Припинення громадянства України. Конституційний статус іноземців та осіб без громадянства. Особливості конституційного статусу біженця.

Тема 6. Законодавча влада в Україні: конституційна характеристика

Конституційна природа парламенту – Верховної Ради України. Функція представництва народу України. Законодавча функція. Роль парламенту у внесенні змін до Конституції. Конституційний склад і структура Верховної Ради України. Комітети, тимчасові слідчі комісії та тимчасова спеціальна слідча комісія парламенту. Повноважність та кворум у засіданнях Верховної Ради України. Предмет відання та повноваження Верховної Ради України. Предметна сфера закону. Парламентські процедури: законодавча, установча, процедура здійснення парламентського контролю. Конституційний статус спеціалізованих органів парламентського контролю – Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини та Рахункової палати. Конституційно-правовий статус народного депутата України і правові гарантії його діяльності. Природа депутатського мандата. Підстави дострокового припинення повноважень народного депутата України.

Тема 7. Конституційно-правовий статус Президента України. Виконавча влада в Україні: конституційна характеристика.

Роль і місце Президента України в системі органів державної влади. Президент України як глава держави. Порядок вступу на посаду Президента України. Підстави та порядок припинення повноваження Президента України. Процедура усунення Президента України в порядку імпічменту. Повноваження Президента України. Акти Президента України. Контрасигнація актів Президента України. Конституційний статус Ради національної безпеки і оборони. Роль Ради національної безпеки і оборони в забезпеченні захисту державного суверенітету і територіальної цілісності України.

Поняття виконавчої влади та її місце в механізмі державної влади. Система органів виконавчої влади в Україні. Кабінет Міністрів України - вищий орган у системі виконавчої влади. Порядок формування і склад Кабінету Міністрів України. Демократична підзвітність та підконтрольність Кабінету Міністрів України. Солідарна відповідальність уряду та відповідальність міністрів. Предмет відання та повноваження Кабінету Міністрів України.

Тема 8. Судова влада в Україні.

Конституційні засади функціонування судової влади. Конституційні засади судочинства. Принцип незалежності судової влади та її гарантії. Система судів. Засади спеціалізації у системі судів. Конституційний статус судді. Гарантії незалежності судів. Порядок припинення повноважень суддів та підстави звільнення суддів. Конституційний статус Вищої ради правосуддя. Органи суддівського самоврядування. Конституційний статус прокуратури. Роль адвоката в системі юридичного захисту прав.

Тема 9. Правовий захист Конституції.

Правовий захист Конституції: особливості української моделі. Поняття та види Конституційного контролю. Предмет відання та повноваження Конституційного Суду України. Самообмеження юрисдикції Конституційного Суду України та доктрина політичного питання. Склад і порядок формування Конституційного Суду України. Структура та організація діяльності Конституційного Суду України. Суб'єкти та форми звернення до Конституційного Суду України. Конституційна скарга: поняття, критерії прийнятності, особливості розгляду. Поняття й характеристика стадій конституційного судочинства. Учасники конституційного провадження. Поняття та юридична природа актів Конституційного Суду України. Види, порядок ухвалення та виконання актів Конституційного Суду України. Особливості юридичної сили рішень Конституційного Суду України з конституційних скарг.

ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ «КОНСТИТУЦІЙНЕ ПРАВО УКРАЇНИ»

Назви тем	Денна форма				Заочна форма			
	Всього	Лекції	Семінари	Самостійна робота	Всього	Лекції	Семінари	Самостійна робота
Конституційне право України як основа національного права. Юридична сила конституції.	8	2	2	4	8	2	-	6
Конституціоналізм та конституційний лад України. Україна як демократична республіка: конституційні засади.	12	2	2	8	12	-	2	10
Унітарність української держави в системі засад конституційного ладу	10	2	2	6	22	2	-	10
Конституційні засади функціонування національно-куль	12	2	2	8			-	10

турної сфери в Україні. Конституція України та громадянське суспільство.								
Конституційний статус особи в Україні.	10	2	2	6	10	-	2	8
Законодавча влада в Україні: конституці йна характеристика.	10	2	2	6	10	-	-	10
Конституційно-п равовий статус Президента України. Виконавча влада в Україні: конститу ційна характеристика.	10	2	2	6	10	-	-	10
Судова влада в Україні.	8	2	-	6	8	-	-	8
Правовий захист Конституції.	10	2	2	6	10	-	-	10
Всього годин на вивчення дисципліни	90	18	16	56	90	4	4	82

ПЛАН ЛЕКЦІЙНИХ ЗАНЯТЬ

№ п/п заняття	Теми лекцій	Кількість годин	
		Денна форма	Заочна форма
1	Конституційне право України як основа національного права.	2	2
2	Конституціоналізм та конституційний лад України.	2	-
3	Унітарність української держави в системі засад конституційного ладу	2	2
4	Конституція України та громадянське суспільство	2	
5	Принципи конституційного статусу особи.	2	-
6	Конституційна природа парламенту – Верховної Ради України.	2	-
7	Роль і місце Президента України в системі органів державної влади. Виконавча влада в Україні: конституційна характеристика.	2	-
8	Конституційні засади функціонування судової влади.	2	-
9	Правовий захист Конституції: особливості української моделі.	2	-
Всього годин лекційних занять		18	4

ПЛАН СЕМІНАРСЬКИХ ЗАНЯТЬ

№ п/п заняття	Теми семінарських занять	Кількість годин	
		Денна форма	Заочна форма
1	Поняття конституції. Функції та юридичні властивості конституції. Загальна характеристика Конституції України.	2	-
2	Принцип верховенства права в системі засад конституційного ладу України.	2	2
3	Поняття, система принципів адміністративно-територіального устрою України.	2	-
4	Зміст конституційних гарантій прав і свобод людини.	2	2

5	Особливі юридичні стани згідно з Конституцією України, умови та порядок введення та припинення дії.	2	-
6	Парламентські процедури: законодавча, установча, процедура здійснення парламентського контролю.	2	-
7	Повноваження Президента України. Предмет відання та повноваження Кабінету Міністрів України.	2	-
8	Структура та організація діяльності Конституційного Суду України.	2	-
Всього годин семінарських занять		16	4

САМОСТІЙНА РОБОТА

Назва теми	Зміст завдання для самостійної роботи	Кількість годин		Рекомендовані джерела інформації
		Денна форма	Заочна форма	
Конституційне право України як основа національного права. Юридична сила конституції	1. Конституційні засади співвідношення національного та міжнародного права. 2. Вплив міжнародного права на систему джерел українського конституційного права. 3. Доктрина дружнього ставлення до міжнародного права та принцип верховенства Конституції України.	4	6	Основна література: 1-10. Додаткова література: 18, 19, 25

Конституціоналізм та конституційний лад України. Україна як демократична республіка: конституційні засади	1. Конституційний принцип поділу державної влади. 2. Принцип верховенства права в системі засад конституційного ладу України. 3. Основні елементи верховенства права. 4. Загальна характеристика конституційного статусу органів та посадових осіб місцевого самоврядування в Україні. 5. Територіальна, організаційна та фінансово-економічна основа місцевого самоврядування. 6. Повноваження органів місцевого самоврядування.	8	10	Основна література: 1-10. Додаткова література: 18, 19, 25
Унітарність української держави в системі засад конституційного ладу Конституційні засади функціонування національно-культурної сфери в Україні	1. Конституційний статус органів влади Автономної Республіки Крим. 2. Предмет відання та повноваження органів влади Автономної Республіки Крим. 3. Особливості правового статусу тимчасово окупованих територій України. 4. Поняття та характеристика конституційного статусу національних меншин в Україні. 5. Поняття національно-культурної автономії.	6	10	Основна література: 1-10. Додаткова література: 18, 19, 25
Конституція України та громадянське суспільство	1. Порядок створення політичних партій. 2. Принципи діяльності політичних партій. 3. Заборона політичних партій в Україні. 4. Держава і церква в Україні. 5. Відділення церкви від держави.	6	10	Основна література: 1-10. Додаткова література: 18, 19, 25

Конституційний статус особи в Україні.	1. Особливості юридичного захисту прав внутрішньо переміщених осіб. 2. Загальна характеристика конституційних обов'язків людини та громадянина в Україні. 3. Поняття та принципи громадянства України. Набуття громадянства України. Припинення громадянства України. 4. Конституційний статус іноземців та осіб без громадянства. 5. Особливості конституційного статусу біженця	6	8	Основна література: 1-10. Додаткова література: 18, 19, 25
Законодавча влада в Україні: конституційна характеристика	1. Конституційно-правовий статус народного депутата України і правові гарантії його діяльності. 2. Природа депутатського мандата. 3. Підстави дострокового припинення повноважень народного депутата України.	6	10	Основна література: 1-10. Додаткова література: 18, 19, 25
Конституційно-правовий статус Президента України. Виконавча влада в Україні: конституційна характеристика.	1. Контрасигнація актів Президента України. 2. Конституційний статус Ради національної безпеки і оборони. Роль Ради національної безпеки і оборони в забезпеченні захисту державного суверенітету і територіальної цілісності України. 3. Демократична підзвітність та підконтрольність Кабінету Міністрів України. 4. Солідарна відповідальність уряду та відповідальність міністрів.	6	10	Основна література: 1-10. Додаткова література: 18, 19, 25
Судова влада в Україні.	1. Конституційний статус Вищої ради правосуддя. 2. Органи суддівського самоврядування.	6	8	Основна література: 1-10.

	3. Конституційний статус прокуратури. 4. Роль адвоката в системі юридичного захисту прав.			Додаткова література: 18, 19, 25
Правовий захист Конституції.	1. Учасники конституційного провадження. 2. Поняття та юридична природа актів Конституційного Суду України. 3. Види, порядок ухвалення та виконання актів Конституційного Суду України. 4. Особливості юридичної сили рішень Конституційного Суду України з конституційних скарг.	6	10	Основна література: 1-10. Додаткова література: 18, 19, 25
Всього годин самостійної роботи		56	82	

**ПРОГРАМОВІ ВИМОГИ
ДЛЯ ПІДГОТОВКИ ДО ПІДСУМКОВОГО КОНТРОЛЮ**

1. Конституціоналізм та його основні моделі. Конституційна держава.
2. Поняття конституційного права. Особливості галузі конституційного права. Зв'язок конституційного права з політикою.
3. Предмет галузі конституційного права. Конституційно-правові відносини.
4. Суб'єкти конституційно-правових відносин.
5. Конституційні цінності та принципи конституційного права.
6. Поняття та види джерел конституційного права. Джерела природного та позитивного права.
7. Система джерел конституційного права України: загальна характеристика.
8. Закони як джерела конституційного права України. Поняття та зміст конституційних законів.
9. Міжнародно-правові акти як джерела конституційного права України.
10. Конституційно-правова характеристика актів, прийнятих на референдумах, політико-правових актів, актів Конституційного Суду України, актів ЄСПЛ, підзаконних нормативно-правових актів як джерел конституційного права України.
11. Поняття та сутність конституції. Конституція України як акт установчої влади народу.
12. Юридичні властивості Конституції України.

13. Функції Конституції України.
14. Загальна характеристика способів прийняття конституцій та внесення змін.
15. Розробка та прийняття Конституції України 1996 року.
16. Загальна характеристика змін до Конституції України (2004, 2010, 2014, 2016, 2019 рр.)
17. Порядок внесення змін до Конституції України.
18. Правовий захист (охорона) Конституції України. Форми та суб'єкти захисту Конституції України.
19. Поняття та види конституційного контролю.
20. Місце Конституційного Суду України в системі вищих органів державної влади, його основні завдання та відносини з іншими органами.
21. Функції та повноваження Конституційного Суду України.
22. Склад і порядок формування Конституційного Суду України. Структура та організація діяльності Конституційного Суду України.
23. Суб'єкти та форми звернення до Конституційного Суду України.
24. Самообмеження юрисдикції Конституційного Суду України та доктрина політичного питання.
25. Конституційна скарга: поняття, критерії прийнятності, особливості розгляду.
26. Акти Конституційного Суду України: види, порядок прийняття, юридичне значення. Окрема думка судді Конституційного Суду України.
27. Поняття та сутність конституційного ладу. Конституційний лад як устрій конституційної держави.
28. Порядок визначення та зміни конституційного ладу України.
29. Система засад конституційного ладу України.
30. Принцип свободи людини, визнання її найвищою соціальною цінністю.
31. Національний та народний суверенітет. Державний суверенітет України.
32. Принципи верховенства права та правової держави.
33. Принцип демократичної та соціальної держави.
34. Принцип політичної, економічної та ідеологічної багатоманітності.
35. Республіканська форма правління та принцип унітаризму.
36. Принцип розподілу влади. Система стримувань і противаг.
37. Принцип світської держави. Держава і церква.
38. Національна державність України в правових актах. Консолідація української нації як обов'язок держави.
39. Правове регулювання державних символів в Україні.
40. Правове регулювання державної мови в Україні.
41. Правовий статус Уповноваженого з питань захисту державної мови.
42. Захист конституційного ладу України: сутність, суб'єкти, механізми.
43. Правова основа та принципи застосування санкцій. Види санкцій. Підстави застосування санкцій.
44. Правовий режим воєнного стану.
45. Правовий режим надзвичайного стану.
46. Поняття, сутність структура та конституційно-правові засади громадянського суспільства в Україні.
47. Поняття та основні види громадських об'єднань.
48. Конституційно-правовий статус політичних партій: порядок створення, принципи діяльності, механізми заборони.
49. Конституційно-правовий статус релігійних організацій в Україні.
50. Поняття та сутність конституційно-правового статусу людини і

громадянина.

51. Структура та принципи конституційно-правового статусу людини і громадянина.

52. Загальна характеристика інституту громадянства. Поняття та зміст громадянства України.

53. Принципи громадянства України.

54. Підстави та порядок набуття громадянства України.

55. Порядок та умови прийняття до громадянства України.

56. Підстави та порядок припинення громадянства України.

57. Система та повноваження органів, які беруть участь у вирішенні питань громадянства України.

58. Поняття та природа основоположних прав та свобод людини.

59. Міжнародно-правові стандарти прав та свобод людини і громадянина.

60. Критерії конституційності обмеження прав та свобод людини і громадянина.

61. Загальна характеристика особистих прав та свобод людини і громадянина.

62. Загальна характеристика політичних прав та свобод людини і громадянина.

63. Загальна характеристика економічних, соціальних, культурних та екологічних прав та свобод людини і громадянина.

64. Конституційні обов'язки людини і громадянина.

65. Конституційні гарантії реалізації та захисту прав і свобод людини і громадянина.

66. Конституційно-правовий статус національних меншин та корінних народів.

67. Конституційно-правовий статус іноземців та осіб без громадянства.

68. Конституційно-правовий статус біженців.

69. Конституційно-правовий статус іммігрантів.

70. Конституційно-правовий статус закордонних українців.

71. Конституційно-правовий статус внутрішньо переміщених осіб.

72. Поняття та види виборів.

73. Міжнародні стандарти виборів.

74. Активне та пасивне виборче право.

75. Принципи виборчого права.

76. Поняття виборчої системи та її основні різновиди.

77. Особливості застосування виборчої систем на виборах Президента України

78. Особливості застосування виборчої системи на виборах народних депутатів України

79. Особливості застосування виборчої системи на виборах депутатів сільських, селищних, міських, районних та обласних рад.

80. Особливості застосування виборчої системи на виборах сільських, селищних, міських голів.

81. Поняття та види референдумів.

82. Загальна характеристика всеукраїнського референдуму.

83. Проблеми правового регулювання місцевого референдуму.

84. Верховна Рада України як парламент: виборний, представницький, колегіальний, періодично-змінний, законодавчий орган.

85. Загальна характеристика функцій Верховної Ради України.

86. Конституційні повноваження Верховної Ради України.

87. Підстави припинення повноважень Верховної Ради України.

88. Склад та структура Верховної Ради України.

89. Конституційно-правовий статус Голови Верховної Ради України, його

- Першого заступника і заступника. Апарат Верховної Ради України.
90. Конституційно-правовий статус депутатської фракції (групи).
 91. Конституційно-правовий статус парламентської більшості (коаліції депутатських фракцій) та парламентської меншості (опозиції).
 92. Конституційно-правовий статус комітетів Верховної Ради України.
 93. Конституційно-правовий статус комісій Верховної Ради України.
 94. Правовий статус Рахункової палати.
 95. Правовий статус Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини.
 96. Поняття та структура конституційно-правового статусу народного депутата України.
 97. Правова природа та зміст депутатського мандату.
 98. Підстави та порядок припинення повноважень народного депутата України.
 99. Повноваження народного депутата України.
 100. Гарантії діяльності народного депутата України.
 101. Президент України як глава Української держави. Місце Президента України у системі органів державної влади.
 102. Представницький мандат Президента України. Порядок обрання та гарантії діяльності Президента України.
 103. Підстави припинення повноважень Президента України.
 104. Імпічмент як особлива форма відповідальності глави держави.
 105. Основні функції Президента України.
 106. Представницькі повноваження Президента України.
 107. Повноваження Президента України у взаємовідносинах із законодавчою владою.
 108. Повноваження Президента України у сфері виконавчої влади.
 109. Повноваження Президента України у сфері судової влади.
 110. Повноваження Президента України у сфері національної безпеки та оборони.
 111. Конституційно-правовий статус Ради національної безпеки і оборони України (РНБО): склад, структура, повноваження.
 112. Акти Президента України.
 113. Система допоміжних органів при Президентові України. Статус Офісу Президента України. Інститут представників та уповноважених Президента України.
 114. Виконавча влада: поняття, сутність, основні підходи до розуміння.
 115. Система органів виконавчої влади: загальна характеристика.
 116. Кабінет Міністрів України як вищий орган в системі органів виконавчої влади: правова природа, основні завдання та принципи діяльності.
 117. Порядок формування, склад та структура Кабінету Міністрів України. Складення повноважень та відставка Кабінету Міністрів України.
 118. Функції та повноваження Кабінету Міністрів України.
 119. Особливості конституційно-правового статусу Прем'єр-міністра України.
 120. Організація роботи Кабінету Міністрів України. Акти Кабінету Міністрів України.
 121. Парламентський контроль за діяльністю уряду. Відповідальність Кабінету Міністрів України.
 122. Центральні органи виконавчої влади: види та порядок формування.
 123. Місцеві органи виконавчої влади: порядок формування, компетенція та акти.
 124. Конституційні засади правосуддя.

125. Система судоустрою України. Засади спеціалізації у системі судів.
126. Конституційно-правовий статус судді.
127. Конституційно-правовий статус Вищої ради правосуддя та Вищої кваліфікаційної комісії суддів України.
128. Конституційно-правові засади організації прокуратури в Україні.
129. Конституційно-правові засади організації адвокатури в Україні.
130. Поняття державної території. Державний кордон України.
131. Поняття та принципи територіального устрою України.
132. Система адміністративно-територіального устрою України.
133. Конституційний статус Автономної Республіки Крим у складі України як унітарної держави.
134. Система органів Автономної Республіки Крим та їх компетенція.
135. Особливості правового статусу тимчасово окупованих територій України.
136. Поняття та сутність місцевого самоврядування.
137. Основні принципи місцевого самоврядування.
138. Система місцевого самоврядування в Україні.
139. Особливості здійснення місцевого самоврядування на первинному (базовому) рівні.
140. Особливості здійснення місцевого самоврядування на регіональному рівні.
141. Повноваження органів державної влади у сфері місцевого самоврядування

РЕКОМЕНДОВАНІ ДЖЕРЕЛА ІНФОРМАЦІЇ

Правові акти:

1. Конституція України від 28.06.1996. URL: <http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/254к/96-вр>.
2. Акт проголошення незалежності України від 24.07.1991. URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/1427-12>.
3. Декларація прав національностей України від 01.11.1991. URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/1771-12>.
4. Декларація про державний суверенітет України від 16 липня 1990 р. URL: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/55-12>.
5. Конституція Автономної Республіки Крим від 21.10.1998, затв. Законом України від 23.12.1998 № 350-XIV. URL: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/350-14>.
6. Про біженців та осіб, які потребують додаткового або тимчасового захисту: Закон України від 08.07.2011 № 3671-VI. URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/3671-17>.
7. Про Верховну Раду Автономної Республіки Крим: Закон України від 10.02.1998 № 90/98-ВР. URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/90/98-вр>.
8. Про Вищу раду правосуддя: Закон України від 21.12.2016 № 1798-VIII. URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/1798-19>.
9. Про військово-цивільні адміністрації: Закон України від 03.02.2015 № 141-VIII. URL: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/141-19>

10. Про громадські об'єднання: Закон України від 22.03.2012 № 4572-VI. URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/4572-17>.
11. Про громадянство України: Закон України від 18.01.2001 № 2235-III. URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/2235-14>.
12. Про добровільне об'єднання територіальних громад: Закон України від 05.02.2015 № 157-VIII. URL: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/157-19>.
13. Про друковані засоби масової інформації (пресу) в Україні: Закон України від 16.11.1992 № 2782-XII. URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/2782-12>.
14. Про забезпечення прав і свобод внутрішньо переміщених осіб: Закон України від 20.10.2014 № 1706-VII. URL: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/1706-18>.
15. Про інформацію: Закон України від 02.10.1992 № 2657-XII (в ред. Закону від 13.01.2011 № 2938-VI). URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/2657-12>.
16. Про Кабінет Міністрів України: Закон України від 27.02.2014 № 794-VII. URL: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/794-18>.
17. Про комітети Верховної Ради України: Закон України від 04.04.1995 № 116/95-ВР (в ред. Закону від 22.12.2005 № 3277-IV). URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/116/95-вр>.
18. Про Конституційний Суд України: Закон України від 13.07.2017 № 2136-VIII. URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/2136-19>.
19. Про місцеве самоврядування в Україні: Закон України від 21.05.1997 № 280/97-ВР. URL: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/280/97-вр>.
20. Про місцеві вибори: Закон України від 14.07.2015 № 595-VIII. URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/595-19>.
21. Про місцеві державні адміністрації: Закон України від 09.04.1999 № 586-XIV. URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/586-14>.
22. Про молодіжні та дитячі громадські організації: Закон України від 01.12.1998 № 281-XIV. URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/281-14>.
23. Про національні меншини в Україні: Закон України від 25.06.1992 № 2494-XII. URL: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/2494-12>.
24. Про національну безпеку: Закон України від 21.06.2018 № 2469-VIII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2469-19>.
25. Про органи самоорганізації населення: Закон України від 11.07.2001 № 2625-III. URL: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/2625-14>.
26. Про політичні партії в Україні: Закон України від 05.04.2001 № 2365-III. URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/2365-14>.
27. Про правовий статус іноземців та осіб без громадянства: Закон України від 22.09.2011 № 3773-VI. URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/3773-17>.
28. Про Представництво Президента України в Автономній Республіці Крим: Закон України від 02.03.2000 № 1524-III. URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/1524-14>.
29. Про прокуратуру: Закон України від 14.10.2014 № 1697-VII. URL: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/1697-18>.
30. Про Раду міністрів Автономної Республіки Крим: Закон України від 16.06.2011 № 3530-VI. URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/3530-17>.
31. Про Раду національної безпеки і оборони України: Закон України від 05.03.1998 № 183/98-ВР. URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/183/98-вр>.
32. Про свободу совісті та релігійні організації: Закон України від 23.04.1991 № 987-XII. URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/987-12>.
33. Про службу в органах місцевого самоврядування: Закон України від 07.06.2001 № 2493-III. URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/2493-14>.

34. Про співробітництво територіальних громад: Закон України від 17.06.2014 № 1508-VII. URL: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/1508-18>.
35. Про статус депутатів місцевих рад: Закон України від 11.07.2002 № 93-IV. URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/93-15>.
36. Про статус народного депутата України: Закон України від 17.11.1992 № 2790-XII. URL: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/2790-12>.
37. Про столицю України – місто-герой Київ: Закон України від 15.01.1999 № 401-XIV. URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/401-14>.
38. Про судоустрій і статус суддів: Закон України від 02.06.2016 № 1402-VIII. URL: <http://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/1402-19/print1455178795475062>.
39. Про телебачення і радіомовлення: Закон України від 21.12.1993 № 3759-XII (в ред. Закону від 12.01.2006 № 3317-IV). URL: <http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/3759-12>.
40. Про Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини: Закон України від 23.12.1997 № 776/97-ВР. URL: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/776/97-вр>.
41. Про центральні органи виконавчої влади: Закон України від 17.03.2011 № 3166-VI. URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/3166-17>.
42. Про схвалення Концепції реформування місцевого самоврядування та територіальної організації влади в Україні: Розпорядження Кабінету Міністрів України від 01.04.2014 № 333-р. URL: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/333-2014>.

Основна література

1. Актуальні проблеми конституційного права України: підручник / за ред. А.Ю. Олійника. Київ: Скіф, 2012. 552 с.
2. Журавський В.С., Серьогін В.О., Ярмиш О.Н. Державне будівництво та місцеве самоврядування в Україні: підручник. Київ: Ін Юре, 2004. 672 с.
3. Конституційне право України. Академічний курс: підручник: у 2 т. Т.1 / за ред. В.Ф. Погорілка. Київ: Юридична думка, 2006. 544 с.
4. Конституційне право України. Академічний курс: підручник: у 2 т. Т.2 / за заг. ред. Ю.С. Шемшученка. Київ: Юридична думка, 2008. 800 с.
5. Конституционное право Украины: учеб. пособ. / М.Н. Воронов, А.В. Зубенко, Т.Е. Кагановская и др.; под ред. М.Н. Воронова. Харьков: ХНУ им. В.Н. Каразина, 2012. 404 с.
6. Проблеми сучасної конституціоналістики. Випуск 1: навч. посіб. / за ред. М.П. Орзіха. Київ: Юрінком Інтер, 2011. 272 с.
7. Проблеми сучасної конституціоналістики. Випуск 2: Конституційні перетворення в Україні: навч. посіб. / за ред. М.П. Орзіха. Київ: Юрінком Інтер, 2012. 432 с.
8. Проблеми сучасної конституціоналістики. Випуск 3: Сучасний український конституціоналізм: навч. посіб. / за ред. А.Р. Крусян. Одеса: Фенікс, 2015. 526 с.
9. Серьогін В. О. Конституційне право України: навч. посіб. Харків: ХНУВС, 2010. 368 с.
10. Федоренко В.Л. Конституційне право України: підручник. Київ: Ліра-К, 2016. 616 с.

Додаткова література:

1. Барабаш Ю.Г. Парламентський контроль в Україні (конституційно-правовий аспект): монографія. Харків: Легас, 2004. 192 с.
2. Барабаш Ю.Г. Установча влада українського народу як конституційний феномен. *Право України*. 2009. № 11. С. 73-80.
3. Батанов О.В. Муніципальна влада в Україні: проблеми теорії та практики: монографія. Київ: Юридична думка, 2010. 656 с.
4. Берченко Г.В. Громадянське суспільство в Україні: конституційні аспекти: монографія. Харків: Юрайт, 2014. 208 с.
5. Белов Д.М. Парадигма українського конституціоналізму: монографія. Великий Березний: ЄВРОСТАНДАРТ, 2011. 400 с.
6. Белов Д.М. Прийняття та перегляд основного закону: окремі аспекти. *Науковий вісник Ужгородського національного університету. Серія: Право*. 2011. Вип. 16. С. 59-61.
7. Белов Д.М. Проблеми реформування української моделі державної влади. *Науковий вісник Ужгородського національного університету. Серія: Право*. 2011. Вип. 2. Частина I. С. 57-62.
8. Белов Д.М. Структура та зміст конституції: окремі аспекти. *Науковий вісник Ужгородського національного університету. Серія: Право*. 2010. Вип. 14. Частина 1. С. 80-87.
9. Богашов О.А. Конституційно-правовий статус органів управління виборчим процесом в Україні: монографія. Київ: Центр учбової літератури, 2013. 274 с.
10. Боняк В.О. Конституційне право людини і громадянина на освіту в Україні: монографія. Дніпропетровськ: Ліра ЛТД, 2008. 180 с.
11. Воронов М.М. Законодавча влада у системі державної влади. *Вісник Національного університету внутрішніх справ*. 1997. № 2. С. 124-130.
12. Георгіца А.З. Сучасний парламентаризм: проблеми теорії та практики. Чернівці: Рута, 1998. 484 с.
13. Гладких В.И. Социальные права граждан Украины: конституционно-правовой аспект: монографія. Харьков: Факт, 2005. 368 с.
14. Гладуняк І. Конституція як основа формування та реалізації державної політики. *Віче*. 2007. № 22. С. 11-12.
15. Громадські об'єднання в Україні: навч. посіб. / за ред. В. М. Бесчастного. Київ: Знання, 2007. 415 с.
16. Державотворення і правотворення в Україні: досвід, проблеми, перспективи: монографія / за ред. Ю.С. Шемшученка. Київ: Ін-т держави і права ім. В.М. Корецького, 2001. 656 с.
17. Заворотченко Т.М. Політичні права і свободи людини й громадянина в Україні: теоретичні основи і проблеми реалізації: монографія. Дніпропетровськ: Вид-во Дніпроп. нац. ун-ту, 2013. 424 с.
18. Заморська Л. І. Конституційно-правова норма як вираз нормативності конституційного права. *Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету. Сер.: Юриспруденція*. 2013. № 6-1. Том 1. С. 108-111.
19. Заяць Н.В. Народне представництво: сутність, суб'єкти та особливості здійснення в Україні: монографія. Луцьк: ПрАТ «Волинська обласна друкарня», 2012. 300 с.
20. Колективні політичні права і свободи людини та громадянина в Україні: проблеми теорії та практики: монографія / Є.І. Григоренко, Я.О. Григоренко, В.І. Козлов та ін.; за ред. Л.В. Новікової. Харків: Харків. нац. ун-т ім. В.Н. Каразіна, 2013. 352 с.

21. Колісник В.П. Національно-етнічні відносини в Україні: теоретичні засади та конституційно-правові аспекти: монографія. Харків: Фоліо, 2003. 240 с.
22. Колодій А.М. Теоретичні проблеми розвитку конституційного права України. *Право України*. 2014. № 7. С. 130-136.
23. Конституційно-правові засади становлення української державності: монографія / за ред. В.Я. Тація, Ю.М. Тодики. Харків: Право, 2003. 328 с.
24. Конституція України: наук.-практ. коментар / редкол.: В. Я. Тацій (голова редкол.), О.В. Петришин (відп. секретар), Ю. Г. Барабаш [та ін.]; Нац. акад. прав. наук України. 2-ге вид., переробл. і допов. Харків: Право, 2011. 1128 с.
25. Кравцова З. С. Моделі конституційного закріплення принципів конституційного ладу. *Право і громадянське суспільство*. 2014. №1. С. 27-35.
26. Кравчук В.М. Теоретична характеристика предмета галузі конституційного права України. *Юридичний науковий електронний журнал*. 2015. № 1. С. 28-31.
29. Крусян А.Р. Сучасний український конституціоналізм: монографія. Київ: Юрінком Інтер, 2010. 560 с.
30. Летнянчин Л. І. Конституційні обов'язки людини і громадянина в Україні: проблеми теорії і практики: монографія. Харків: Видав. СПД ФО Вапнярчук Н.М., 2006. 256 с.
31. Липачова Л.М. Реалізація конституційного права людини та громадянина на звернення за захистом своїх прав і свобод до Європейського Суду з прав людини: монографія. Дніпропетровськ: Ліра-ЛТД, 2005. 204 с.
32. Майданник О.О. Контрольна функція парламенту України: теорія та практика реалізації. Частина перша: Загальна теорія контрольної функції Верховної Ради України: монографія. Київ: Алерта, 2014. 206 с.
33. Павшук К.О. Демократія в системі цінностей конституційного ладу сучасної держави (загальнотеоретичні аспекти). *Вісник Луганського державного університету внутрішніх справ імені Е.О. Дідоренка*. 2012. № 4. С. 42-49.
34. Стрельцова О.В. Конституціоналізація процесу асоціації України з Європейським Союзом: теорія та практика: монографія. Київ: Алерта, 2017. 532 с.